

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ В ОСВІТІ: СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОСТІ

Стрімкі динамічні зміни стали невід’ємною частиною сучасного життя. Впровадження та розвиток цифрових технологій для спілкування та опрацювання інформації докорінно змінили всі сфери діяльності суспільства. Зокрема, це призвело до використання візуалізації як способу комунікації та методу аналізу даних, вирішення продуктивних завдань. Так, в освіті нового змісту набуло поняття наочності – воно трансформувалося, розвинулося в поняття візуалізації інформації.

На сьогоднішній день розвиток візуальної грамотності внесено в освітні програми США, Австралії, Великобританії, Німеччині, Франції та інших країн. Певні зрушення у цьому напрямку відображені і в Новій українській школі, проте формування компетентності вчителів та учнів з питання візуалізації інформації не розглядається на дидактичному рівні, адже у педагогічній спільноті існує стереотип ототожнення візуалізації з класичною наочною (за Я. Коменським, Й. Песталоцці, К. Ушинським), зведення меж її використання в освітньому процесі лише до ілюстрації матеріалу та/або засобу формування предметних компетентностей. У той же час підстави для розгляду візуалізації як дидактичної проблеми були визначені ще в ХХ столітті:

– дослідження щодо використання моделювання у навчанні (В. Болтянський, В. Давидов, Д. Ельконін, Л. Фрідман та інші);

– психологічні розвідки щодо візуального мислення, взаємозв’язку наочних та розумових образів у контексті розвитку продуктивного мислення (Дж. Андерсон, Ф. Бартлетт, А. Вербицький, М. Мінський, Ч. Фолкнер та інші).

Актуальність такого підходу корелює із поглядами сучасних спеціалістів з візуалізації: Д. Роема (Den Roem), Н. Саузаніса (Nick Sousanis), О. Каптерєва, Дж. Маєди (John Maeda), Г. Рейнольдса (Garr Reynolds), Д. Пінка (Daniel H. Pink), М. Ноймайєра (Marty Neumeier), Д. Нормана (Donald Arthur Norman), Дж. Медіни (John Medina) та інших.

Отже, компетентність з візуалізації інформації доцільно відносити до загального (метапредметного) змісту освіти. Фундаментом, на якому вона формується, є вміння споглядати та спостережливість. Вони безпосередньо залежать від процесів сприйняття, уваги, пам’яті, мислення, уяви особистості та, водночас, потребують цілеспрямованого педагогічного впливу для успішного розвитку – у педагогічній практиці доцільно враховувати «візуальну спрямованість» сприйняття та феномен кліпового мислення, характерні для сучасних поколінь. Складниками компетентності з візуалізації інформації можна вважати знання мови візуалізації (синтаксису та семантики), вміння та навички її застосування для опрацювання інформації та комунікації (у стандартних та нестандартних ситуаціях), а також орієнтованість особистості на використання візуалізації у навчанні, роботі та інших видах повсякденної діяльності, усвідомлення її переваг (рис. 1).

Зазначимо, що у сучасному цифровому суспільстві широко використовується візуальний контент, отже мимовільно формується певний рівень володіння візуальною грамотністю, проте такі знання та вміння мають фрагментарний характер і не можуть розглядатися як компетентність із зазначеного питання.

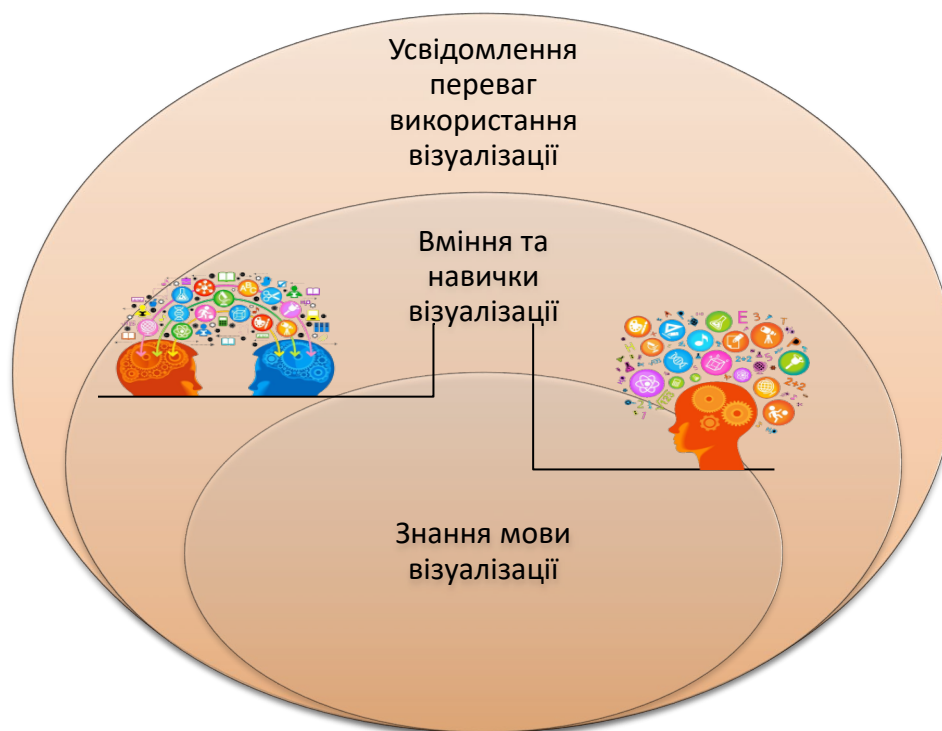

Рис. 1: Структура компетентності з візуалізації інформації

Відсутність системних ґрунтовних праць з означеної проблеми на всіх рівнях освіти, починаючи з дошкільної та завершуючи вищою, а також наявність великої кількості методичних вузько спрямованих напрацювань для вирішення конкретних предметних завдань на кожному з її етапів значно ускладнюють становлення візуалізації як складової дидактичної системи. Водночас, компетентність з візуалізації інформації є важливою складовою багатьох видів професійної діяльності. Актуальність, доцільність розроблення цієї проблеми визначається запитом сучасного суспільства та заслуговує на увагу наукової педагогічної спільноти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Демин, А. (2017). *Vizual club*. Блог о визуальной грамотности к. фил. наук А. Демина. Отображено с <https://vizual.club/2017/07/05/o-sayte/>
2. Roam, D. (2013). *Back of the napkin: Solving problems and selling ideas with pictures*. Portfolio/Penguin.

Лісова Н. І.
Інститут педагогіки НАПН України
(Київ, Україна)

НОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКИ ПРО НАВЧАННЯ (ЗА КНИГОЮ Д. СЛАНІСЛАСА «ЯК МИ ВЧИМОСЯ. ЧОМУ МОЗОК НАВЧАЄТЬСЯ КРАЩЕ, НІЖ МАШИНА... ПОКИ ЩО»)

Наразі активно проводяться дослідження навчання учнів у Новій українській школі, розпочатого в 2017 році (пілотний етап). Варто зазначити, що реформування змісту загальної середньої освіти спонукало до розроблення принципово нових державних стандартів повної загальної середньої освіти, які ґрунтуються на компетентнісному та особистісно-орієнтованому підході до навчання, урахування вікових особливостей психофізичного розвитку учнів, передбачення здобуття ними умінь і навичок, необхідних для успішної самореалізації в професійній діяльності, особистому житті, громадській активності. Відносини між усіма